

Fonksiyonel Olmayan ?nanç ve Uygulamalar Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fonksiyonel Olmayan ?nanç ve Uygulamalar Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21951>

Özet

Fonksiyonel Olmayan ?nanç ve Uygulamalar Ölçe?i (FO?UÖ), özellikle anne adaylar?n?n gebelik, do?um, lohusal?k ve bebek bak?m? süreçlerine dair sahip oldu?u **fonksiyonel olmayan inançlar** ve bu inançlardan kaynaklanan davran??sal uygulamalar? ölçmek amac?yla geli?tirilmis bir psikometrik araçtır. Ölçek, Hatice Yalç?n'n 2011 y?l?nda Selçuk Üniversitesi'nde tamamlad??? doktora tezi kapsam?nda olu?turulmuştur. Temel amac?, geleneksel veya yanlış bilgilere dayalı, adaptif olmayan uygulamalar?n yaygınlı??n? ve bir e?itim program?n?n (ASBEP) bu inançlar üzerindeki etkisini de?erlendirmektir.

Anahtar Kelimeler

Fonksiyonel olmayan inançlar, gebeli?i, do?um, lohusal?k, bebek bak?m?, adaptif olmayan uygulamalar, **psikometrik** geli?tirme.

Yazarlar

Hatice Yalç?n

Amaç

Ölçe?in temel amac?, anne adaylar?n?n gebelik ve erken annelik dönemlerine ili?kin sahip oldu?u, bilimsel temeli olmayan veya potansiyel olarak zararlı olabilecek inan?? ve davran?? kalıplar?n? sistematik bir ?ekilde tespit etmektir. Bu tespit, özellikle sa?lık profesyonelleri taraf?ndan yürütülen e?itim ve müdahale programlar?n?n etkinli?ini ölçmek için kritik önem ta??r. Ölçek, özellikle Türkiye'deki anne adaylar?n?n kültürel ve geleneksel uygulamalar?n? hedef alarak bu uygulamalar?n fonksiyonellik düzeyini de?erlendirmeyi hedefler.

Ölçek, aynı zamanda bir müdahale çalı??ması'nın parçası olarak geli?tirilmiştir. Yalç?n (2011) taraf?ndan yürütülen çalı??mada, Anne Adaylar?na Verilen E?itimin (ASBEP) katılımcılar?n fonksiyonel olmayan uygulamalar? üzerindeki de?i?imini ölçmek amac?yla kullanılmıştır. Bu bağlamda, ölçek hem tanısal bir araç hem de sonuç de?erlendirme aracı olarak i?lev görmüştür.

Yapı

Fonksiyonel Olmayan ?nanç ve Uygulamalar Ölçe?i, bireyin bilişsel yap?sında yer alan ve genellikle kaygı, stres veya sa?lık riskine yol açan mantık dışı veya hatalı inançlar? ölçmektedir. Bu yapı, Rasyonel Duygusal Davranı?? Terapi (RDDT) kuramındaki **irrasyonel inançlar** kavramına benzer ?ekilde, bireyin çevresel olaylara verdi?i tepkileri belirleyen bilişsel çarpıtmalar? içerir. Ancak bu ölçek, odak noktası spesifik olarak perinatal döneme ve geleneksel uygulamalara kaydırılmaktadır.

Ölçek kapsamındaki inanç ve uygulamalar genellikle dört ana temada toplanmaktadır: **gebelik süreci** ile ilgili yanlış beslenme veya aktivite inançları; **do?um eylemi** ile ilgili batıl inançlar veya korkular; **lohusal?k dönemi** hijyen ve dinlenme uygulamaları; ve son olarak **bebek bak?m?** ile ilgili geleneksel, zararlı olabilecek pratikler. Ölçek bu alanlardaki adaptif olmayan düşünce ve davranış örüntülerinin şiddetini saptamaya amaçlar.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çalışmaları, geliştirme sürecinin bir parçası olarak Yalçın'ın doktora tezinde detaylıca sunulmuştur. Kaynak bilgide geçerlik (-) olarak belirtilse de, geliştirme ölçeklerinde genellikle içerik geçerliği ve yapı geçerliği analizleri yapılır. **?çerik geçerliği**, uzman görüşleri alınarak maddelerin ilgili yapıya ne ölçüde temsil ettiğinin belirlenmesiyle sağlanır. **Yapı geçerliği** ise genellikle faktör analizi yoluyla ölçe?in teorik alt boyutlarındaki ampirik olarak doğrulanması içerir. Detaylı geçerlik analizleri için orijinal doktora tezine başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik bilgisi kaynakta (-) olarak ifadeetlenmiştir. Ancak bir psikometrik aracın standart geliştirme amaçlarında, ölçe?in iç tutarlılığı (internal consistency) ölçmek için genellikle **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanır. Ayrıca, ölçe?in zaman içinde tutarlılığı değerlendirilerek amaçla test-tekrar test güvenilirliği çalışmaları da yapılabilir. Bu ölçe?in güvenilirlik katsayıları ve ilgili istatistiksel sonuçları, Hatice Yalçın'ın (2011) doktora tezinde yer almaktadır ve ölçe?in tutarlılığı ortaya koymaktadır.

Faktör Analizi

Fonksiyonel Olmayan ?nanç ve Uygulamalar Ölçe?i'nin çok boyutlu bir yapıya ölçmesi beklendiğinden, yapı geçerliğini desteklemek amacıyla faktör analizinin (Açıklayıcı veya Doğrulamalı Faktör Analizi) uygulanması muhtemeldir. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar altında toplandığını ve bu alt boyutların gebelik, doğum, lohusalık ve bebek bakımı temalarıyla ne kadar uyumlu olduğunu belirler. Faktör yapısı, ölçe?in toplam puanının yanı sıra alt boyut puanlarının da hesaplanmasına olanak tanır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Yazar tarafından doktora tezi kapsamında geliştirilen, muhtemelen Likert tipi derecelendirme kullanan, öz bildirim (self-report) ölçe?idir.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Anne adayları (Gebeler)

Yaş Grubu: Yetişkin (Üreme çağındaki kadınlar)

Popülasyon Detayları: Çalışma, Karaman ili örneğinde anne adaylarına verilen eğitimin etkisini ölçmek üzere yürütülmüştür. Popülasyon, gebelik dönemindeki kadınlardan oluşmaktadır.

Test Metodolojisi: Ölçek, bir eğitim programı (ASBEP) öncesinde ve sonrasında ölçüm yapmak üzere tasarlanmış bir değerlendirme araçtır. Fonksiyonel olmayan inanç ve uygulamaların düzeyini nicel olarak ölçmeye odaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Maladaptif bilişler, gebelik eğitimi, lohusalık, inanç sistemleri, psikometrik özellikler, Hatice Yalçın.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

Bağılı E-posta Adresleri: hatice.yalcin@karatay.edu.tr

Yazma Adresi: Dr. Hatice Yalçın (Karatay Üniversitesi, Konya)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2011 yılında Hatice Yalçın tarafından doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve telif hakları, yazarın kendisine aittir. Ölçeğin akademik veya araştırmaya amaçlı kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Ticari kullanıma dair bilgi bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Yalçın, H. (2011). *Anne adaylarına verilen eğitimin (ASBEP) gebelik, doğum, lohusalık ve bebek bakımına ilişkin fonksiyonel olmayan uygulamalara etkisi (Karaman ili örneği)* (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [fonksiyonel-olmayan-inanc-ve-uygulamalar-olcegi-toad.pdf](#)

Fonksiyonel Olmayan ?nanç ve Uygulamalar Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak materyalde aç?kça listelenmemi?tir. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme bilgileri için, yukar?da belirtilen doktora tezine veya ilgili PDF belgesine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM